

OVERZICHT DER RANTSOENEN

In de eerste vierwekelijkse periode hadden de dagelijkse rantsoenen een verbrandingswaarde van ca. 1 300 calorieën, in de tweede van ca. 950, in de derde van ca. 550. Daarbij dient men te bedenken dat, naar over het algemeen wordt aangenomen, een volwassene die lichte werkzaamheden verricht, per dag om zijn energie op peil te houden behoefte heeft aan voedsel met een verbrandingswaarde van op zijn minst 2 400 calorieën – in oktober naderden de rantsoenen de helft daarvan, in december waren zij minder dan een kwart.

Wij tekenen bij die drie vierwekelijkse perioden nog aan dat, wat de groente betrof, alleen peulvruchten in distributie kwamen (in de eerste twee perioden) maar dat af en toe, althans voor diegenen die ze konden betalen, andere groenten verkrijgbaar waren. Voor fruit gold hetzelfde. Zeevis (evenals alle fruit en bijna alle groente viel ook de vis buiten de distributie) was er niet meer (er mocht van eind augustus af niet meer op de Noordzee worden gevestigd), vis van de binnenwateren was uiterst schaars.

Nu hebben wij in het voorafgaande de vastgestelde rantsoenen weergegeven, maar waren die inderdaad met regelmaat beschikbaar? Onze gegevens zijn schaars maar zij wijzen alle in de richting van hetzelfde antwoord: neen. Daarbij houde men in het oog dat het niet beschikbaar zijn van slechts één artikel van de bonnenlijst al een ramp was. In de provincie Utrecht bijvoorbeeld kreeg men in oktober zo grote moeilijkheden met de broodvoorziening dat voor de eerste week van de tweede vierwekelijkse periode geen broodbon werd aangewezen en dat de bon voor bloem vervallen werd verklaard; margarine kon in die tweede periode in de provincie Utrecht in het geheel niet meer in distributie worden gebracht. In Den Haag schreef oud-minister mr. P. J. M. Aalberse begin december in zijn dagboek: 'De vorige week' (dat was de eerste week van de derde vierwekelijkse periode) 'waren er vrijwel geen aardappelen te krijgen' (het weekrantsoen was toen 1 kilo) 'en als enige groente witte kool. Vlees' (rantsoen: 125 gram per week) 'is ook bijna niet meer te krijgen. In een winkel, waarin nog aardappelen waren en er daarom een queue van wel 50 mensen stond, kwam een Mof binnen, die de verkoop stop zette en even later werden de aardappelen weggevoerd.'¹ In Amsterdam stonden in november '44 volgens een rapport van de Voedselcommissaris van Louwes' dienst (als weergegeven in dr. G. J. Kruijers studie over de hongertochten)

¹ P. J. M. Aalberse: 'Dagboek', 4 dec. 1944.